

NA PUTU

DŽEK KERUAK

Prevela
Tatjana Bižić

■ Laguna ■

Naslov originala

Jack Kerouac
ON THE ROAD

Copyright © ??????????????????????
Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

NA PUTU

© Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.
SW-COC-001767
© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Sadržaj

NA PUTU	
En Čarters, Pogovor	
Dodatna literatura	

PRVI DEO

Dina sam upoznao ubrzo pošto sam se rastao sa ženom. Samo što sam bio prezdravio posle teške bolesti, o kojoj neću ni da govorim, reći ću samo da je imala veze s mučnim i napornim rastajanjem i s tim što sam se osećao kao da je u meni sve mrtvo. Uz Dina Morijartija počinje jedan deo mog života koji bi se mogao nazvati životom na putu. Pre toga sam često sanjao o tome da pođem na Zapad i vidim zemlju, ali uvek je sve ostajalo na nekim mlakim planovima, nikako da krenem. Din je savršen čovek za put jer je doslovno rođen na putu, kad su mu roditelji 1926. pošli jednom matorom krtijom u Los Anđeles i taman su prolazili kroz Solt Lejk Siti. Najpre mi je o njemu pričao Čed King, i pokazao mi je neka pisma koja mu je Din pisao iz popravilišta u Nju Meksiku. Pisma su me strahovito zainteresovala, jer je u njima Din tako naivno i umiljato molio Čeda da ga nauči svemu što zna o Ničeju i svim onim čarobnim intelektualnim pitanjima u koja je Čed bio toliko upućen. U jednom trenutku smo Karlo i ja razgovarali o njegovim pismima pitajući se hoćemo li ikada upoznati tog čudnog Dina Morijartija.

Sve je to bilo odavno, kad on uopšte nije bio takav kao što je danas, kad je bio klinac iz ćorke, obavijen velom tajne. Zatim nam je stigla vest da je Din izašao iz popravilišta i da prvi put u životu dolazi u Njujork; čuli smo i da se upravo oženio nekom curom po imenu Merilu.

Jednog dana sam se motao po univerzitetskom krugu s Čedom i Timom Grejem i oni mi rekoše da se Din smestio u nekoj polulegalnoj rupi bez tople vode u Istočnom, španskom Harleumu. Stigao je upravo sinoć u Njujork prvi put, s tom svojom divnom malom cicom Merilu; sišli su s *Grejhaundovog* busa u Pedesetoj ulici, obišli oko prvog ćoška u potrazi za nekim mestom gde će da jedu i ušli pravo *Kod Hektora*, i sve od tada je Hektorova kafeterija bila i ostala za Dina veliki simbol Njujorka.

Pljunuli su lovu za divne velike kolače s glazurom i prince-krofne, a Din je sve vreme pričao Merilu priče u stilu: „Evo nas sad, dušice, u Njujorku, i mada ti nisam pričao baš sve o čemu sam razmišljao dok smo prelazili Misuri, a posebno u onom trenutku kada smo prolazili pored popravilišta u Bunvilu, što me je podsetilo da sam i sam imao problem zbog koga sam bio u zatvoru, apsolutno je neophodno da sada odložimo sve one zaostatke koji se tiču naših ljubavnih pitanja i da smesta počnemo da osmišljavamo konkretne, operativne životne planove...“, i tako dalje, u tom svom stilu iz tih ranih dana.

Otišao sam s momcima do te njegove rupe i Din nam je otvorio u šorcu. Merilu je skočila s kauča; Din je poslao zvaničnog stanara stana u kuhinju, verovatno da napravi kafu, dok je sam nastavio da obrazlaže svoje ljubavne probleme, jer seks je za njega bio jedino važno i sveto u životu, bez obzira na to što je morao da pljuje krv i znoj da bi zaradio za život, i tako dalje. Videlo se to po tome kako je stajao

klimajući glavom, stalno oborenog pogleda, klimajući kao mladi bokser kad mu trener daje uputstva, zbog čega bi čovek pomislio da Din pažljivo sluša svaku reč koja mu je rečena, ubacujući, dok sluša, na hiljade dadada i tako je, tako je. Prema prvom utisku koji sam stekao, Din me je podsetio na Džina Otrija iz mladosti – vitak, uskih kukova, plavook, s autentičnim akcentom Oklahome – heroj dugih zulufa sa snegovitog Zapada. U stvari je samo radio na ranču Eda Vola u Koloradu pre nego što se oženio s Merilu i došao na Istok. Merilu je bila lepuškasta plavuša s raskošnim uvojcima, poput mora zlatne kose, i sedela je na kauču opustivši ruke u krilu, netremice razrogačivši zamagljene plave oči provincijalke koja se zatekla u jednom stanu u zlom sivom Njujorku o kome je slušala tamo na Zapadu, čekala je, kao tankovijasta modiljanijevska nadrealistička žena u nekoj ozbiljnoj sobi. Osim što je bila slatka curica, međutim, Merilu je bila užasno glupa i sposobna da uradi stvarno grozne stvari. Te noći smo svi cugali pivo, zezali se i pričali do zore, a ujutru, dok smo u sivoj svetlosti sumornog dana otupelo sedeli i pušili opuške iz piksli, Din je odjednom nervozno ustao, prohodao gore-dole po sobi razmišljajući, i odlučio da treba da natera Merilu da napravi doručak i pomete pod. „Drugim rečima, dušice, moramo da stanemo na loptu, eto to ti govorim, inače će to biti čisto osciliranje i nedostatak istinske svesti o kristalizaciji naših planova.“ Tada sam otišao.

Sledeće nedelje Din je u poverenju rekao Čedu Kingu da apsolutno mora od njega da nauči kako se piše; Čed mu je rekao da sam pisac ja i da kod mene treba da dođe po savet. U međuvremenu je Din dobio posao na jednom parkingu, posvađao se s Merilu u stanu u Hobokenu gde su se bili preselili – sam bog zna zbog čega su otišli tamo – a ona se toliko naljutila i pokazalo se da je toliko osvetoljubiva da je podnela

policiji nekakvu lažnu, histerično napumpanu, ludačku prijavu, pa je Din morao da zapali iz Hobokena i nije imao gde da živi. Došao je pravo u Paterson u Nju Džerziju, gde sam ja živeo kod tetke, i te noći dok sam učio neko mi je kucnuo na vrata, i eto ti Dina, sve se klanja, ponizno se premešta s noge na nogu u mračnom hodniku i kaže: „Zdravo, zdravo, sećaš me se, ja sam Din Morijarti. Došao sam da te zamolim da mi pokažeš kako se piše.“

„A gde je Merilu?“, upitao sam, a Din mi je rekao da je ona izgleda kurvanjem skrpila nešto malo para i vratila se u Denver – „kurvetina!“ Izašli smo na pivo jer nismo mogli slobodno da razgovaramo pred mojom tetkom, koja je u dnevnoj sobi čitala novine. Tetka je Dina samo pogledala i zaključila da je ludak.

U kafiću sam rekao Dinu: „Pobogu, čoveče, znam da nisi došao kod mene samo zato što hoćeš da budeš pisac, a na kraju krajeva, šta ti ja uopšte znam o tome osim da na pisanje moraš da budeš navučen kô na benzedrin.“ A on je rekao: „Da, naravno, znam tačno šta hoćeš da kažeš, već sam u stvari razmišljao o svim tim problemima, ali ono što ja hoću to je realizacija onih faktora koji, ako čovek zavisi od Šopenhauerove dihotomije kada je reč o bilo kakvom unutrašnjem ostvarenju...“ i tako dalje u tom fazonu. Ništa ga nisam shvatao šta priča, a nije ni on sam sebe. U to vreme stvarno nije imao pojma o čemu govori; što će reći, bio je klinac iz ćorke, sav napaljen na mogućnost da postane pravi intelektualac, dopadalo mu se da govori u tom tonu i služi se rečima, samo nasumice nabacanim, koje je čuo od „pravih intelektualaca“ – iako, pazite, u drugim stvarima uopšte nije bio toliko naivan i dovoljno mu je bilo da provede svega nekoliko meseci s Karlom Marksom pa da potpuno ovlada pojmovima i žargonom. Bez obzira na to, nas dvojica

smo se razumeli na nekim drugim nivoima ludila, pa sam mu rekao da može da stanuje kod mene dok ne nađe neki posao, a osim toga smo se dogovorili da jednom pođemo i proputujemo Zapad. Bilo je to u zimu 1947.

Jedne večeri kad je Din došao da večera kod mene – tada je već dobio posao na onom parkiralištu u Njujorku – nadvio mi se preko ramena dok sam ja brzo kucao na mašini i rekao: „Hajde, čoveče, završavaj to brže, one cure nas neće čekati.“

„Čekaj samo minut, odmah ti se posvećujem čim završim ovo poglavlje“, rekao sam, i to mi je ispalo jedno od najboljih poglavlja u knjizi. Onda sam se obukao pa smo otprašili u Njujork da upoznamo neke cure. Dok smo busom prolazili kroz onaj čudni fosforescentni vakuum u Linkolnovom tunelu, zbili smo se jedan uz drugoga i uzbuđeno mlatarali rukama, i pričali, i vikali, i mene je počinjalo da hvata isto kao i Dina. Din je bio prosto klinac strahovito ushićen životom, i mada je bio šarlatan i blefer, blefirao je samo zato što je toliko želeo da živi i da se muva među ljudima koji inače na njega ne bi obraćali pažnju. Blefirao je i mene i ja sam to znao (zbog sobe i klope, i da bih ga naučio da piše, itd.), a i on je znao da ja znam (to je bio temelj našeg drugarstva), ali mi nije smetalo i sasvim smo se lepo slagali – bez kamčenja, bez podmirivanja tuđih potreba; pažljivo smo se kretali jedan oko drugog kao ljudi koji su tek sklopili dirljivo novo prijateljstvo. Učio sam od njega verovatno isto koliko i on od mene. Što se mog pisanja tiče, rekao mi je: „Samo napred, sve što radiš je sjajno.“ Virio mi je preko ramena dok sam pisao priče i vikao: „Bravo! To je to! Opa, čoveče!“, i: „Fiju!“, i brisao je lice maramicom. „Čoveče, hej, toliko toga ima da se uradi, toliko da se napiše! Kako uopšte da počneš da sve to zapisuješ bez modifikovanih ograda i svih onih prekomernih preokupacija kao što su književne inhibicije i gramatički strahovi...“

„Tako je, čoveče, sad govoriš ono pravo.“ I video sam nekakvo sveto obasjanje koje je sevalo iz njegovog uzbudjenja i njegovih vizija, koje je opisivao izlivajući takve tirade da su se ljudi po autobusima okretali da vide tog „živčanog ludaka“. Na Zapadu je Din trećinu vremena provodio na bilijaru, trećinu u zatvoru, a trećinu u biblioteci. Viđali su ga kako sav oduševljen juri ulicama gologlav usred zime i vuče knjige u bilijarsku salu ili se pentra s njima uz drveće pa u potkrovlje kod ortaka, gde je ostajao danima čitajući i krijući se od zakona.

Otišli smo u Njujork – zaboravio sam kakva je tačno bila situacija, nešto s neke dve obojene devojke – devojaka tamo nije bilo; trebalo je da se nađu s njim u jednom restorančiću, ali se nisu pojavile. Otišli smo na njegov parking, gde je imao ponešto da obavi – da se presvuče u baraci na kraju parkinga, da se malo licne pred napuklim ogledalom i tako to, pa smo pošli. Te noći se Din upoznao s Karlom Marksom. Nešto strahovito krupno se desilo kad se Din upoznao s Karlom Marksom. Oštromni kakvi su obojica bili, ukapirali su se u tren oka. Srela su se dva para prodornih očiju, sveti blefer blistavog duha i žalostivi poetični blefer mračnog duha – Karlo Marks je bio takav. Od tada sam slabo viđao Dina i pomalo mi je bilo žao zbog toga. Njihova energija stopila se već u prvom zamahu, ja sam u poređenju s njima bio truntav, nisam mogao da držim korak. Čitav ludački vrtlog koji će uslediti pokrenuo se baš tada; taj vrtlog će sve moje prijatelje i ono što mi je preostalo od porodice zakovitlati u jednom velikom oblaku prašine iznad Američke noći. Karlo mu je pričao o Starom Biku Liju, Elmeru Haselu, o Džejn: Li je u Teksasu gajio travu, Hasel je robijao na ostrvu Rajkers, a Džejn je, s kćerčicom u naručju, lutala kroz benzedrinske halucinacije

po Tajms skveru dok nije završila u Belvjuu. Din je Karlu pričao o nekim nepoznatim ljudima sa Zapada, kao što je Tomi Snark, hromi varalica na bilijaru i kartama i dobroćudni čudak. Pričao mu je o Roju Džonsonu, o Velikom Edu Dankelu, o svojim drugarima iz detinjstva, ortacima s ulice, svojim bezbrojnim devojka, o orgijama na žurkama, pornografskim slikama, o svojim herojima, heroinama i avanturama. Jurili su zajedno ulicom i u sve se unosili u tom svom fazonu koji su imali u početku, i koji će kasnije postati mnogo tužniji, perceptivno izoštreniji i prazniji, ali tada su plesali ulicom kao dva vatrena zaluđenika životom, a ja sam se gegao za njima, kao što se celog života gegam za ljudima koji me zanimaju, jer za mene postoje jedino ljudi koji su ljudi, ljudi za životom, za razgovorom, ljudi od želje da budu spase-ni, željni svega istovremeno, ljudi koji nikada neće zevnuti ni reći nešto banalno, već koji gore, gore, gore kao fantastični vatromet i rasprskavaju se kao pauci preko zvezda, a u sredini prsne modra svetlost i svi zadivljeno viknu: „Uuuu!“ Kako su ono takve mlade ljude zvali u Geteovoj Nemačkoj? U žarkoj želji da nauči da piše kao Karlo, Din ga je pre svega ostalog saletao širokom zaljubljeničkom dušom kakvu može da ima samo jedan blefer. „Daj, Karlo, pusti *mene* da kažem – evo šta ti *ja* govorim...“ Nisam ih video oko dve nedelje, a oni su za to vreme iskovali svoje drugarstvo do neslučenih razmera, do celodnevnih i celonoćnih razgovora.

Zatim je granulo proleće, vreme putovanja, i svi su se iz naše rasute družine spremali da pođu na ovakav ili onakav put. Ja sam vredno radio na svom romanu, a kada sam stigao do pola i otišao s tetkom na Jug da obiđemo mog brata Roka, bio sam posle toga spreman da prvi put u životu proputujem Zapad.

Din je već bio otišao. Karlo i ja smo ga ispratili s *Grejhaundove* stanice u Trideset četvrtoj ulici. Tamo su na spratu imali kabinu u kojoj ste mogli da se uslikate za četvrt dolara. Karlo je skinuo naočari i ispao je opako. Din se uslikao iz profila, gledao je stidljivo preko ramena. Ja sam, na svojoj slici iz anfasa, izgledao kao tridesetogodišnji Italijan spreman da ubije svakog ko bi rekao nešto protiv njegove majke. Tu sliku su Din i Karlo uredno prepolovili žiletom i obojica su stavili po jednu polovinu da je čuvaju u novčaniku. Din je za veliki povratak u Denver obukao pravo zapadnjačko poslovno odelo; završio je bio svoju prvu šljaku u Njujorku. Kažem šljaku, ali Din je stvarno radio na parkiralištu kao konj. Najfantastičniji čuvar parkirališta na svetu, Din je umeo brzinom od šezdeset na sat u rikverc da uparkira kola u knap prostor i zaustavi se branikom uz sam zid, iskoči, protrči između branika, uskoči u druga kola, proveze ih u polukrugu kroz sasvim tesan prostor brzinom od sedamdeset na sat, utera ih u rikverc na mesto gde pasuju u milimetar, hop, đipne iz kola tako da lepo vidite kako su poskočila kad je izleteo napolje, zatim stigne do parking-kućice brzinom sprinterskog šampiona, da potvrdu o parkiranju, uskoči u novopristigla kola još i pre nego što je čovek iz njih sasvim izašao, bukvalno se u skoku provuče ispod njega kad je taman zakoračio napolje, jurne kolima ostavivši otvorena vrata da lepeću, dohujati do sledećeg slobodnog mesta, skrene, utera ih, zakoči, iskoči, otrči; radi tako bez pauze osam sati svake noći, u večernjem špicu i špicu posle predstava, u zamašćenim klošarskim pantalonama, dronjavoj jakni s krznenom postavom i otrcanim patikama s odlepljenim đonom. Sad je kupio sebi novo odelo u kome će se vratiti kući, teget, na tanke pruge, s prslukom i sve već kako ide – jedanaest dolara na Trećoj aveniji, sat na lancu u džepu, i

pisaću mašinu na kojoj će početi da piše u jednom pansionu u Denveru čim bude u njemu dobio posao. Oprostili smo se uz pasulj s viršlama u *Rajkersu* u Sedmoj aveniji, a onda je Din ušao u bus na kome je pisalo Čikago i odjurio u noć. Ode tako naš kauboj. Obećao sam sebi da ću i ja za njim čim proleće stvarno grane i izbudi zemlju.

Tako je zaista počeo čitav moj doživljaj na putu, a sve ono što je usledilo suviše je fantastično da bi ostalo neispričano.

Da, nisam ja želeo da bolje upoznam Dina samo zbog toga što sam pisac i što su mi potrebna nova iskustva, pa ni zato što je moj život oko faksa i studentskog doma zatvorio krug i postao jalov, nego zato što me je, nekako uprkos tome što smo bili toliko različite ličnosti, on podsećao na brata koga sam možda nekad davno izgubio; sam pogled na njegovu napaćeno koščato lice s dugim zaliscima i napregnute mišiće na znojavom vratu vraćao mi je uspomene na dečaštvo provedeno po onim ogromnim buradima za bojadisanje i mirnim zalivčićima uz reku u Patersonu i Pasejiku. Prljava radna odeća stajala mu je tako otmeno kao da se nikako ne može kupiti bolje odelo čak ni krojeno po meri, nego se samo može zaslužiti od Prirodnog krojača prirodne radosti, kao što je to Din zaslužio svojim naporima. U njegovom uzbuđenom govoru ponovo sam čuo glasove svojih starih drugara i braće pod mostom, među motociklima, uz komšijske konopce s opranim rubljem i po sanjivim pragovima na kojima su po podne klinici svirali gitare dok su im starija braća radila u fabrikama. Svi ostali moji sadašnji prijatelji bili su ili „intelektualci“ – Čed Ničeanški Antropolog, Karlo Marks i njegov otkačeni nadrealistički način govora spuštenim glasom i uz ozbiljan, netremični pogled, Stari Bik Li sa svojim rastezanjem, kritički raspoložen prema svemu – ili kriminalci u potaji, kao Elmer Hasel s onim svojim

hipsterskim podrugljivim osmehom; Džejn Li isto tako, ispružena na istočnjačkom prekrivaču na svom kauču ušmrkuje sa stranice *Njujorkera*. Ali Dinova inteligencija je bila u svemu isto tako formalna, blistava i potpuna, samo nije bila dosadna kao kod intelektualaca, a „kriminalno“ u njemu nije bilo nešto potajničko i podrugljivo, bilo je to raspojasano prštanje američke radosti uz razdragane usklike; bilo je to zapadnjaštvo, vetar zapadnjak, oda sa Zapadnih ravnica, nešto novo, odavno prorečeno, odavno iščekivano (Din je samo krao kola da bi se vozikao iz zezanja). Osim toga, svi moji prijatelji iz Njujorka nalazili su se u negativnoj, košmarnoj poziciji odbacivanja društva, za šta su davali istrošene knjiške, političke ili psihoanalitičarske razloge, dok je Din kroz društvo samo jurcao, gladan hleba i ljubavi; njemu je sve bilo svejedno „dok mogu da se dočepam one mačkice i onog slatkiša među njenim nogama, drugar“ i „dok imamo šta da *klopamo*, sine, jes' čuo? *Gladan sam, krepavam*, ajmo *odmah* nešto da *jedemo!*“ – te bismo odjurili da *jedemo*, „jer ti je to deo u životu“, kao što govoraše Propovednik.

Sunčev saplemenik sa Zapada, Din. Iako me je tetka upozoravala da će me on uvaliti u nevolje, ja sam čuo jedan novi zov, video jedan novi horizont i, mlad kakav sam bio, verovao sam u to; a poneka nevolja tu i tamo, ili čak i to što će me Din na kraju odbaciti kao druga, ostaviti me, kasnije, gladnog na ulici, bolesnog u postelji – kakve je to imalo veze? Bio sam mlad pisac i želeo sam da uzletim.

Znao sam da će negde usput tu biti devojaka, vizija, svega; negde usput, u ruku će mi biti stavljen biser.

2

U julu 1947, pošto sam uštedeo pedesetak dolara od pomoći veteranima, bio sam spreman da pođem na Zapadnu obalu. Moj prijatelj Remi Bonker pisao mi je iz San Franciska da bi trebalo da dođem i isplovim s njim na jednom linijskom prekookeanskom brodu koji polazi na turu oko sveta. Kleo se da može da me ubaci da radim u mašinskom odeljenju. Otpisao sam mu da bih bio zadovoljan i na nekom starom teretnjaku samo ako bih mogao da odradim dva-tri dugačka prekopacifička putovanja i vratim se s dovoljno novca da se izdržavam, stanujući kod tetke, dok ne završim knjigu. Na to mi je rekao da ima gajbu u Mil Sitiju i da ću tamo imati vremena da pišem koliko god hoću dok budemo prolazili kroz neizbežne peripetije pre nego što uhvatimo brod. Živeo je s nekom curom koja se zvala Li En; kazao mi je da Li En divno kuva i da će sve prosto prštati kad se ona lati posla. Remi mi je bio stari drug iz srednje škole, Francuz koji je odrastao u Parizu, pravi ludak – tad još nisam ni znao koliko je stvarno lud. Očekivao je da dođem za deset dana. Tetka je potpuno podržavala moj put na Zapad; rekla je da će mi dobro doći,

čitave zime sam previše radio i suviše bio zatvoren u kući; nije mi prigovarala čak ni kad sam joj rekao da ću morati malo i da stopiram. Zahtevala je jedino da se vratim zdrav i čitav. Tako sam jednog jutra poslednji put složio udobnu kućnu posteljinu, ostavio svoj veliki polurukopis na pisaćem stolu i pošao, s platnenom torbom u koju sam popakovao nekoliko najosnovnijih stvari, zaputio se ka Tihom okeanu s pedeset dolara u džepu.

Mesecima sam u Patersonu proučavao karte Amerike, čak sam i čitao knjige o prvim doseljenicima i uživao u topnimima kao što su Plat i Simaron i slično, a na auto-karti je bila ucrtana jedna dugačka crvena linija koja se zvala magistrala šest i vodila je od vrha Kejp Koda pravo do Ilija u Nevadi pa se spuštala do Los Anđelesa. Treba samo da ostanem na Šestici sve do Ilija, rekao sam sebi i pošao, pun samopouzdanja. Da bih izašao na šesticu, morao sam da dođem do Medveđe planine. Pun snova o svemu što ću raditi u Čikagu, u Denveru, i napokon u San Francisku, pošao sam podzemnom železnicom sa Sedme avenije sve do kraja linije u Dvesta četrdeset drugoj ulici, a odatle trolejbusom do Jonkersa; u centru Jonkersa prešao sam na trolejbus ka periferiji, kojim sam stigao do kraja grada, uz istočnu obalu Hadsona. Ako bacite ružu u Hadson na njegovom tajanstvenom izvoru u Adirondaku, pomislite na sva mesta kroz koja protiče na svom večnom putu do mora – pomislite na divnu dolinu Hadsona. Pošao sam da se penjem uz planinu. Tu i tamo bih ustopirao ponekoga, i tako sam stigao do mosta Bermauntin, kao što sam i želeo. Preko tog mosta put je prelazio Hadson dolazeći iz Nove Engleske. Kad su me kola koja su me povezla ostavila tu, počelo je da lije kao iz kabla. Lilo je gorostasno. Magistrala šest prelazila je preko reke, obilazila oko kružnog toka i nestajala u divljini. Ne samo da nije

bilo nikakvog saobraćaja nego nisam imao ni zaklona pred kišom koja se slivala u bujicama. Morao sam da utrčim pod neke borove da se malo zaklonim, ali mi to nije pomoglo; počeo sam da vičem i psujem i lupam se po glavi jer sam bio takva budala. Nalazio sam se šezdeset kilometara severno od Njujorka; celim putem uz planinu brinuo sam se zbog te činjenice da na ovaj veliki dan kad moje putovanje počinje sve vreme idem na sever umesto na toliko žuđeni zapad. Sad sam se zaglibio na najsevernijoj tački. Pretrčao sam oko pola kilometra do jedne napuštene benzinske stanice u simpatičnom engleskom stilu, pa sam stajao pod strehom s koje se slivala voda. Visoko nad mojom glavom silna, čupava Medveđa planina orila se od grmljavine koja mi je uterivala strah u kosti. Ništa nisam video sem zamagljenog drveća i sumorne divljine koja se pela ka nebesima. „Šta kog đavola ja radim ovde?“, proklinjao sam, vapeći za Čikagom. „Oni se sad ludo provode, rade ovo i ono, a ja nisam tamo, kad ću stići tamo?!“ – i tako dalje. Konačno su se pored puste benzinske pumpe ipak zaustavila jedna kola; u njima su bili jedan muškarac i dve žene, zastali su da pogledaju kartu. Bez oklevanja sam prišao kolima, gestikulirajući i pokazujući na kišu; troje ljudi u kolima je malo provećalo; izgledao sam kao manijak, naravno, mokre kose i promoćene obuće. Obuo sam bio, kakva sam prokleta budala, pletene meksikanske mokasine, to je propuštalo vodu kao sito, nikako nije bilo obuća za kišnu američku noć, noć na otvorenom putu. Ljudi su me, međutim, primili i povezli dalje na sever, do Njuberga, što sam prihvatio kao bolju mogućnost nego da celu noć ostanem zarobljen na Medveđoj planini. „Osim toga“, rekao mi je čovek, „šesticom ne prolazi nikakav saobraćaj. Ako hoćeš da ideš u Čikago, bolje da prođeš kroz Holandov tunel u Njujork, pa da pođeš prema Pitsburgu.“ Znao sam da je u

pravu. Zeznuo me je moj san, ta glupa ideja koju sam smislio u fotelji uz ognjište, da bi bilo divno pratiti jednu crvenu liniju kroz Ameriku umesto isprobati razne staze i puteve.

U Njubergu je kiša prestala. Sišao sam do reke i morao sam da se vratim u Njujork autobusom kojim se delegacija učiteljica vraćala s vikenda u planini – blabla, trućtruć, a ja sve vreme psujem, straćio sam novac, govorim sebi, hteo sam na zapad, a evo gde se ceo dan i parče noći vozam tamo-amo, sverno pa južno, kao kad nešto nikako neće da ti krene. Zakleo sam se da ću sutra biti u Čikagu, a da bih to sasvim sigurno postigao, seo sam na autobus za Čikago i dao za kartu gotovo sav novac koji sam imao, ali me nije bilo nimalo briga, samo ako ću sutra sigurno biti u Čikagu.

3

Bilo je to sasvim obično putovanje autobusom, bebe su plakale, sunce je pržilo, svet ulazio na stanicama u sve jednom za drugim pensilvanijskom mestašcetu, sve dok nismo izašli u ravnicu Ohaja i stvarno dali gas gore do Aštajule, pa pravo preko Indijane kroz noć. U Čikago sam stigao ranom zorom, uzeo sobu u hostelu Hrišćanske omladine i otišao u krevet gotovo bez dolara u džepu. Čikago sam istražio pošto sam pošteno prespavao dan.

Vetar s jezera Mičigen, džez u Lupu, duge šetnje oko Saut Halsteda i Nort Klarka i jedna duga šetnja, posle ponoći, u džungle, na kojoj me je kao sumnjivog tipa pratio policijski auto. U to vreme, 1947, za džezom se ludovalo po čitavoj Americi. Džezeri u Lupu su prašili, ali nekako kao umorno, jer džez se nalazio negde između ere Čarlija Parkera iz doba kad je snimio *Ornitologiju* i jedne nove ere koja će započeti s Majlsom Dejvisom. I dok sam sedeo i slušao taj zvuk noći, čiji je simbol džez postao za sve nas, razmišljao sam o svim svojim prijateljima, s kraja na kraj zemlje, i o tome kako su svi oni u stvari u jednom ogromnom zajedničkom